

บทที่ ๑

บทนำ

ภูมิหลัง

วรรณกรรมเป็นงานสร้างสรรค์อย่างหนึ่งของมนุษย์ ซึ่งรวบรวมและถ่ายทอดประสบการณ์การดำรงชีวิต ความคิด ความเชื่อ และจินตนาการของผู้สร้างออกมาเป็นเรื่องราวโดยใช้ภาษาเป็นสื่อ วรรณกรรมจึงเป็นเสมือนกระจกเงาสะท้อนให้เห็นสภาพความเป็นอยู่ทั้งด้านสังคม การดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อของคนในยุคที่สร้างสรรค์วรรณกรรมนั้น (สมัย วรรณเจตน์. ๒๕๔๕ : ๑)

ภาคตะวันออกเฉียงเหนือหรือภาคอีสาน มีวรรณกรรมคำสอนหลายเรื่องที่เกิดจากการสร้างสรรค์ของปราชญ์ชาวบ้านเพื่อใช้สั่งสอนกุลบุตรกุลธิดาให้อยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณีตลอดจน รั้งสรรค์ขึ้นเพื่อความบันเทิงและเป็นพุทธบูชา เช่น ท้าวคำสอน ปู่สอนหลาน เสียวสวาด ปลาแตกปลาสมอ สุวรรณจักรกumar เป็นต้น

วรรณกรรมอีสานแต่ละเรื่องล้วนมีเนื้อหาและเรื่องราวอุดมไปด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นที่แฝงคติธรรมคำสอนของบรรพชนชาวอีสาน ซึ่งสามารถขัดเกลาจิตใจของผู้คนในสังคมให้มีคุณธรรมและจริยธรรม ทำให้สมาชิกในครอบครัว ชุมชน และสังคมอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก สะท้อนให้ผู้ศึกษาวรรณกรรมนั้น ๆ เข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นในยุคสมัยที่สร้างสรรค์วรรณกรรม

สุวรรณจักรกumar เป็นวรรณกรรมอีสานเรื่องหนึ่งในประเภทวรรณกรรมพุทธศาสนาประพันธ์ขึ้นจากภูมิปัญญาของบรรพชนเพื่อเป็นพุทธบูชาด้วยความศรัทธา และเพื่อให้ผู้อ่านนำเอาหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติตาม สุวรรณจักรกumar มีแพร่หลายในภาคอีสานดังปรากฏในการสำรวจเอกสารโบราณ กลุ่มวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือและมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๒๗-๒๕๓๒ พบว่า สุวรรณจักรกumar มีหลายสำนวนแพร่กระจายทั่วไปในภาคอีสานแสดงให้เห็นความนิยมของชาวบ้านที่มีต่อวรรณกรรมเรื่องนี้ (วิทยาลัยครูมหาสารคาม. ๒๕๓๒ : เล่ม ๑๔)

เรื่องสุวรรณจักรกumar มีแพร่หลายมากในจังหวัดมหาสารคาม ตามบัญชีสำราจมี ๓๘ สำนวน สำนวนที่มีอายุเก่าแก่และมีสภาพสมบูรณ์ คือ สำนวนวัดบ้านท่าตูม บ้านท่าตูม

ตำบล ท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันเก็บรักษาไว้ที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จารด้วยอักษรธรรมอีสานซึ่งยากแก่การศึกษา และเข้าใจประกอบ กับยังไม่มีผู้ใดปริวรรตและวิจัยมาก่อน ผู้วิจัยจึงใคร่ปริวรรตและวิเคราะห์วรรณกรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumar ว่ามีการใช้ภาษาอย่างไร มีคำสอนใดปรากฏบ้างและสิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็น ถึงภูมิปัญญาด้านใด อันเป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมอีสานที่ปราชญ์บรรพชนชาวอีสานได้สร้างสรรค์ไว้ให้แพร่หลายสืบไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

การศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมอีสานเรื่อง สุวรรณจักรกumar มีความมุ่งหมายของการศึกษาในด้าน

๑. ปริวรรตวรรณกรรมเรื่องสุวรรณจักรกumar จากอักษรธรรมอีสานเป็นอักษรไทยราชการ

๒. ศึกษาภูมิปัญญาด้านการใช้ภาษา ได้แก่

๒.๑ การใช้คำ

๒.๒ การใช้ภาษาในการประพันธ์

๒.๒ การใช้โวหาร

๓. ศึกษาภูมิปัญญาด้านคำสอน ได้แก่

๓.๑ ด้านครอบครัว

๓.๒ ด้านการประกอบอาชีพ

๓.๓ ด้านศาสนาและความเชื่อ

๓.๔ ด้านค่านิยม

๓.๕ ด้านการปกครอง

ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑. ได้วรรณกรรมอีสานเรื่อง สุวรรณจักรกumar ฉบับปริวรรตเป็นอักษรไทยราชการ

๒. ทำให้ทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานด้านการใช้ภาษา

๓. ทำให้ทราบภูมิปัญญาท้องถิ่นอีสานด้านคำสอน

๔. เป็นการอนุรักษ์และเผยแพร่วรรณกรรมอีสานอันเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นให้แพร่หลายสืบไป

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจะศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นจากวรรณกรรมอีสานเรื่อง สุวรรณจักรกumar ฉบับวัดบ้านท่าตูม บ้านท่าตูม ตำบลท่าตูม อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งเก็บรักษาไว้ที่สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม จำนวน ๘ ผูก ๑๔๗ ถาน ระยะเวลาระยะเวลาที่วิจัยระหว่างมีนาคม ๒๕๕๑ ถึง ตุลาคม ๒๕๕๑

นิยามศัพท์เฉพาะ

ปริวรรต หมายถึง การถ่ายถอดอักษรธรรมอีสานเรื่องสุวรรณจักรกumarเป็นอักษรไทยราชการ

ภูมิปัญญา หมายถึง ผลผลิตทางปัญญาของผู้คนในชุมชนและท้องถิ่นที่เกิดจากการสั่งสมประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมซึ่งมีในเรื่องสุวรรณจักรกumar

การใช้ภาษา หมายถึง ศิลปะการใช้ถ้อยคำและโวหาร เพื่อให้วรรณกรรมเกิดความไพเราะ ทั้งด้านเสียงและความหมายที่มีอยู่ในเรื่องสุวรรณจักรกumar

ครอบครว หมายถึง ครอบครวตามที่ปรากฏในเรื่องสุวรรณจักรกumar

การประกอบอาชีพ หมายถึง การดำรงชีพด้วยวิชาชีพของตนเองเพื่อหาเลี้ยงตนเองและครอบครวซึ่งมีอยู่ในเรื่องสุวรรณจักรกumar

ศาสนาและความเชื่อ หมายถึง ความเชื่อและศาสนาเฉพาะที่มีอยู่ในเรื่องสุวรรณจักรกumar

ค่านิยม หมายถึง สิ่งทีบุคคลในกลุ่มหนึ่งๆที่เห็นว่าเป็นสิ่งที่มีค่าควรรักษาเอาไว้ อาจไม่ใช่ สิ่งที่ดีที่สุดแต่เป็นความนิยมในสิ่งหนึ่งสิ่งใดเห็นว่ามีค่าควรยกย่องซึ่งมีอยู่ในเรื่องสุวรรณจักรกumar